

BERGEN
KOMMUNE

ÅRSPLAN 2024 – 2025

Mannsverk barnehage

Forord

Barnehagene i Bergen kommune utarbeider sine årsplaner i samsvar med kravene til årsplan slik de er beskrevet i barnehageloven og forskrifter. Ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver trådte i kraft fra 1.august 2017 og er en forskrift til barnehageloven.

Kvalitetsutviklingsplanen for kommunale barnehager 2018-2021 (24)

«Sammen for kvalitet – lek og læring» beskriver eiers lokale tilpasninger til rammeplanen og prioriteringer for gjeldende periode.

Hovedsatsningsområdet i kvalitetsutviklingsplanen er «Grunnlag for livslang læring i det 21. århundre». Planhierarkiet er synliggjort i modellen.

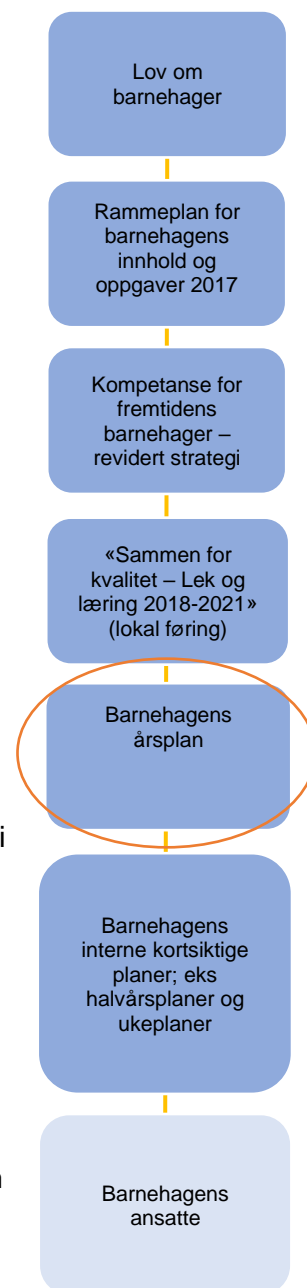
Årsplanverket til de kommunale barnehagene i Bergen kommune er delt i to:

- **Del en** beskriver mål og aktiviteter for årets satsinger og gir informasjon om hvordan disse følges opp, dokumenteres og vurderes. Årsplanen del en har et tidsperspektiv på 1 år og følger barnehageåret.
- **Del to** beskriver barnehagens satsninger og arbeid på et mer grunnleggende og generelt nivå. Årsplanens del to inneholder informasjon om hvordan barnehagen vil arbeide med danning gjennom omsorg, lek og læring for å fremme barns allsidige utvikling i samarbeid og forståelse med barns hjem. Videre redegjør barnehagen for hvordan det arbeides med progresjon i barnas pedagogiske tilbud gjennom hele barnehageløpet.

Som barnehageeier er vi ansvarlig for at barn i våre barnehager får en god start på et livslangt læringsløp. Godt planleggingsarbeid gjennom felles planmaler er utgangspunkt for utnyttelse av kollektiv kapasitet. Årsplanen utarbeides i samarbeid mellom barnehagens ansatte, barn og foreldre og danner grunnlag for pedagogisk innhold, aktiviteter og samhandling gjennom året. Årsplanen er et arbeidsredskap for personalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen gir informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidspartnere og andre interesserte.

BERGEN KOMMUNE

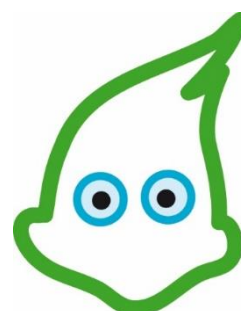
Etat for barnehage

Innhold

Visjon og mål	5
Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn	5
Verdier	5
Mål	5
1.0 Barnehagens innledning	6
1.1 Struktur og organisering	7
1.2 Metodevalg	7
1.3 Kjerneverdier	8
1.3.1 Ser barnet	8
1.3.2 Varme	8
1.3.3 Inkluderende	9
2.0 Livsmestring for det 21. århundre	9
– medvirkende barn i lek og læring	9
2.1 Tilknytning	9
2.2 Lek	10
2.3 Læring	11
2.4 Barns medvirkning	11
2.5 Vennskap og felleskap	12
2.6 Mangfold	12
3.0 Barnehagens tema/prosjekt	13
3.1 Fagområder	16
3.1.1 Språk som basiskompetanse	16
3.1.2 Matematisk kompetanse	16
3.2 Digitale verktøy	17
4.0 Barnehagen som lærende organisasjon	18
4.1 Barnehagens utviklingsarbeid	18
4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging	18
4.2.1 Dokumentasjon	18
4.2.2 Vurdering	18
4.2.3 Oppfølging	18
4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet	19
I. Barnesyn og lærings syn	20
II. Pedagogisk relasjonskompetanse	21

III.	Danning gjennom omsorg, lek og læring	22
IV.	Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold	22
V.	Overganger	23
a.	Tilvenning i barnehagen	23
b.	Overganger og sammenheng innad i barnehagen	23
c.	Samarbeid og sammenheng med skolen	24
VI.	Foreldremedvirkning	24
VII.	Bærekraftig utvikling	25
VIII.	Psykososialt barnehagemiljø	26
IX.	Barns seksuelle helse	26

Visjon og mål

Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn

I en mangfoldig barnehage av høy kvalitet skal barn få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter med utgangspunkt i egne forutsetninger og interesser.

Verdier

Det er utviklet et verdigrunnlag som skal sikre det enkelte barn trygghet, læring og utvikling i hverdagen. Verdigrunnlaget består av *varme, ser barnet og inkluderende*. Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte. Barnehagene beskriver i kapittel 1 hva de legger i disse verdiene.

Mål

Bergen kommune ønsker som eier å gi retning for de kommunale barnehagene gjennom målsettingen:

Livsmestring for det 21. århundre – medvirkende barn i lek og læring

Grunnlaget for trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd legges i tidlig barndom og barnehagen har en sentral plass i dette. Livsmestring handler også om å møte motstand, håndtere utfordringer og være utholdende. Våre barnehager skal kjennetegnes ved at barnet:

- Opplever vennskap og fellesskap
- Erfarer trygghet og tilknytning til personalet
- Opplever spenning og glede i variert lek
- Er aktivt og medskapende i lek og læring
- Bruker sin kreativitet og søker utfordringer i lek og læring
- Blir møtt på sine uttrykk, sin undring og utforskertrang
- Opplever en barndom preget av mangfold, likeverd og respekt
- Utvikler sin språkkompetanse og sin matematiske kompetanse

1.0 Barnehagens innledning

Velkommen til et nytt barnehageår i Mannsverk barnehage!

Mannsverk barnehage er en liten og trygg barnehage som ligger sentralt på Mannsverk. Vi holder til i lyse og fine lokaler og er en godt sammensatt personalgruppe med mye kompetanse og erfaring.

I Mannsverk barnehage er vi opptatt av 3 grunnleggende ting: Barnas psykososiale miljø og helse, lekens egenverdi og foreldresamarbeid.

1) Et godt og trygt psykososialt miljø i barnehagen er vedtatt gjennom barnehageloven og barnekonvensjonen og de ansatte er forpliktet til dette. Alle barn skal oppleve forutsigbarhet, stabilitet og trygghet i møte med sensitive, varme og inkluderende voksne. Dette er grunnleggende for at barn skal oppleve læring og mestring videre i livet. Personalet i Mannsverk vet hvor viktig jobb det er å legge til rette for et inkluderende fellesskap. Vi jobber med å forebygge utenforskap og utestengelse med å være aktive voksne som er til stede der barna er.

Som barnehager er vi også opptatt av å se enkelt barns behov for støtte til utvikling. Samtidig skal barna erfare hvordan man blir en del av et fellesskap og hva man som enkelt barn kan bidra til i et fellesskap.

2) Lekens egenverdi – barnas arena.

Vi legger til rette for at barna skal få god tid til å leke. I leken skjer læring, barna øver seg på å bli kjent med seg selv og med andre, finne sin plass i gruppen, øver seg til å lytte til andre og å bli en del av et felles. I lekene er det barna som bestemmer og leken skal være en positiv arena for alle barn. Lek skal gi den gode følelsen i kroppen. Noen barn strever med å delta i lek og noen barn må øve seg på å ikke ta FOR mye plass, slik at andre barn blir utestengt. Og her skal vi, som ansatte følge godt med. Lek og læring henger sammen. Barn lærer når innholdet gir mening for dem. I mange tilfeller lærer barna mest og best i interaksjon med andre barn.

3) Foreldresamarbeid: Foreldresamarbeid er utrolig viktig for oss. Vi, som ansatte og dere foreldre møter barna i hovedsak på hver sin arena og i ulike kontekster. Barna kan oppleves ulikt på de ulike arenaene. Så gjennom samtaler og felles refleksjon bidrar vi alle til en mer helhetlig og nyansert opplevelse som grunnlag for et godt samspill med barnet.

Med ønske om et innholdsrikt barnehageår 2024 / 2025

Sidsel Bjørge Låstad

Styrer

Mannsverk barnehage.

1.1 Struktur og organisering

I Mannsverk barnehage er det 3 avdelinger. På Himmelblå og Måne er det barn i alder 1-3 år. På Sol er de eldste barna som er 3-6 år.

Avdelingene ledes av en pedagogisk leder og avdelingspersonalet består av erfarne barne – og ungdomsarbeidere, assistenter og en ekstra barnehagelærer.

Vi er en liten barnehage og det samarbeides mye på tvers av avdelingene. Vi har som regel felles tema, tilpasset barnas alder og utvikling. Hver avdeling har sin egen dagsrytme og ukerytme, tilpasset barnas behov og alder. Denne får foreldre tilsendt før barnet begynner i barnehagen. Hver måned sendes det ut en månedsplan over planlagte aktiviteter.

I oppstartsfasen skjermes barnegruppene fra forstyrrelser utenfra, for å gi barna mest mulig ro og for å utvikle nære relasjoner til voksne og andre barn. Vi har utover i året fellessamlinger for alle, hvor sang og musikk er sentralt. Første felles arrangement starter med kosedyrfest i september, da barnehagen har fokus på trygghet og samhold.

Barnehagens skolestartere har sin egen gruppe: Ugleklubben. Målet er at Ugleklubben skal være en felles arena for de eldste barna hvor det sosiale, selvstendighetstrening, språk og matematikkleker står i sentrum.

1.2 Metodevalg

Bergen kommune har valgt ICDP som et forebyggende program som har som mål å styrke omsorgen og oppveksten for barn og unge. ICDP (International Child Development Program) er et helsefremmende og forebyggende program som har som mål å styrke omsorgen og oppveksten for barn og unge. Tiltaket understøtter og fremmer psykososial omsorgskompetanse. Det retter seg mot omsorgsgivere og skal styrke deres omsorgskompetanse. Omsorgsgivere kan være foreldre eller andre som har omsorg for barn som sin profesjon. Programmet vurderes å være i tråd med rammeplanens grunnsyn og verdier. Bergen kommune sitt mål er at alle barnehager skal ha sertifiserte ICDP-veiledere.

I Mannsverk barnehage er alle pedagogiske ledere ICDP sertifisert.

<https://www.icdp.no/hva-er-icdp/>

1.3 Kjerneverdier

«Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte.»

- Ser barnet
- Varme
- Inkluderende

1.3.1 Ser barnet

«Vi ser det enkelte barns egenverdi. Barnet gis gode betingelser for læring og utvikling basert på vår anerkjennende væremåte.»

Mål: Alle barn skal bli sett, hørt og forstått.

For oss betyr dette at:

- Barn har rett til å bli sett på som et eget individ (subjekt), hvis tanker, følelser og ytringer skal vektlegges.
- Vi skal bygge nære relasjoner til det enkelte barn, til barnegruppen og tilrettelegge for vennskap mellom barna.
- Personalet skal være anerkjennende overfor alle barn, vi er alltid rollemodeller.
- Viktig å fremheve de stille barna, mens andre trenger støtte til å se de andre.

1.3.2 Varme

«Vi gir barnet omsorg og trygghet. I møte med barn skal vår hjertevarme gi næring og vekstmulighet.»

Mål: Alle barn skal ha rett til og skal gis god omsorg.

For oss betyr dette at:

- Vi skal trøste og støtte barn som er lei seg, uavhengig av situasjon og foranledning.
- Vi setter rammer og lage struktur, slik at vi tydelig signaliserer forventninger til barna.
- Vi skal anerkjenne, bekrefte barns følelser, tanker og ytringer.
- Vi gjør barna oppmerksomme på andres følelser. Det gjør ekstra godt å få trøst og oppmerksomhet av venner.
- Vi løser konflikter ved å sette søkelys på handling og ikke på barnet, finne løsninger og føre barnet videre.

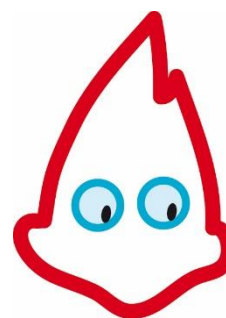
1.3.3 Inkluderende

«Vi skaper gode relasjoner, der alle barn blir sett og bekreftet. Det enkelte barn skal oppleve gleden av å tilhøre små og store fellesskap.»

Mål: Alle barn skal oppleve seg som en betydningsfull person i fellesskapet.

For oss betyr dette at:

- Personalet tilrettelegger for vennskap mellom barna. (Lekegrupper, Lesefrø, verne om barnas lek)
- Alle barn skal gis samme muligheter til mestring, lek og fellesskap.
- Faste samlingspunkter som måltid, samlingsstund, fellessamlinger hvor hensikten er å utvikle fellesskapsfølelse.
- Stoppe og håndtere diskriminering, ekskludering, mobbing og uheldige samspillsmønstre. (Se link til SKYFRITT s.34)
- Relasjonsarbeid barn – voksne, barn- barn.
- Vise respekt for ulikheter og forskjeller. Mangfoldet skapes av ulikhete

2.0 Livsmestring for det 21. århundre

– medvirkende barn i lek og læring

2.1 Tilknytning

Trygg tilknytning handler om utvikling av nære følelsesmessige bånd mellom mennesker. Kvaliteten på tilknytningen er spesielt viktig i forhold til barns sosiale og emosjonelle utvikling, evne til stressregulering, psykologisk immunforsvar og psykiske og fysiske helse. Trygg tilknytning varer hele livet.

En trygg tilknytning kan bare oppnås ved at vi voksne forholder oss til barn som subjekter; å se barnet slik det er – innenfra. Det handler om å forholde seg til dets følelser, hele skalaen! Og å hjelpe dem videre. Lykkes vi med dette, vil det hjelpe på barnets evne til å knytte bånd senere i livet, til å etablere vennskap, til å ta hensyn både til seg selv og andre, i ulike læringsarenaer; kort sagt til selvstendighet og livsmestring.

Mål: OPPLEVE TRYGG TILKNYTNING OG DANNE RELASJONER I BARNEHAGEN.

For oss betyr dette at:

- Tilvenningen må organiseres på en slik måte at barnet kan oppnå en sekundær tilknytning, dvs. utvikle trygg tilknytning til en eller flere voksne i barnehagen. Dette krever et tett samarbeid og en god dialog med barnets hoved omsorgspersoner.
- Personalet må få den nødvendige tiden til å lære barnet å kjenne, slik at han eller hun klarer å roe og trøste barnet. I tillegg må barnet få den nødvendige tiden til å bli kjent med personalet slik at det kan ta imot trøsten, bli rolig og kunne bruke tiden sin på lek og utforskning.
- Den voksne har ansvaret for relasjonen, hen må være sensitiv overfor barnets uttrykk, støtte og bidra i barnets utforskning av de nye omgivelsene, og hjelpe til å utvikle selvstendighet og oppleve mestring

2.2 Lek

Rammeplan for barnehagen slår fast at lek skal ha en sentral plass i barnehagen. Lek har egenverdi, og er en arena for barnas læring og utvikling. Personalet må stadig utvikle sin kunnskap og kompetanse om barns lek.

Leken gir rom for samhandling, utvikler vennskap og fellesskap. Barna får erfare samarbeid, problemløsning, øve opp fantasi og kreativitet, uttrykke / bearbeide følelser og muligheter for undring, utforskning og mestring. Leken er helt sentral for barns språktrening og språkforståelse. Det å leke oppleves lystbetont for barn, og gir dermed de beste forutsetningene for utvikling på alle plan, ikke minst når det gjelder språk.

Lek er en naturlig uttrykksform for barn, deres væremåte. Den er et mål i seg selv.

Vi setter av god tid til lek i barnehagen, og det viktigste vi voksne kan tilføre leken, er tid, rom, rekvisitter og egen deltakelse. Vi må gå inn å hjelpe de barna som har problemer med å få innpass, hjelpe til med å løse konflikter som oppstår og å drive leken videre. Barn har ulike erfaringer og opplevelser for å mestre leken, så de trenger tilgjengelige voksne som kan skjerme, inspirere, oppmuntre og støtte dem. Voksne skal vite når de bør trekke seg litt tilbake og innta en observerende rolle.

Mål: BARNA SKAL FÅ EN Plass I LEKEN OG OPPLEVE MESTRING OG VENNSKAP MED ANDRE BARN.

For oss betyr dette at:

- Vi skal ha kompetanse, stor respekt og forståelse for barnas lek.
- De yngste barna utvikler også vennskap, vi må skjerme og støtte samspillet deres.
- Respektere barns vennsapsrelasjoner.
- Gjøre bruk av erfaringer barn har med til barnehagen.
- Vi ønsker å utvikle et inspirerende lærings- og lekemiljø.
- Gir felles opplevelser /referanserammer.

2.3 Læring

I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. (Rammeplanen s. 22)

Barna trenger engasjerte voksne som tilrettelegger for gode læringsarenaer i barnehagen. Læringen foregår i det daglige samspillet mellom mennesker, og henger nært sammen med lek, omsorg, medvirkning og danning. I barnehagen har vi formelle og uformelle læringssituasjoner; de planlagte aktivitetene, og de spontane her-og-nå situasjonene der barnet spontant ytrer seg, stiller spørsmål og finner løsninger/svar.

Barna skal også lære å ta vare på seg selv og hverandre, tilpasset alder og ulike forutsetninger.

Mål: LÆRING GJENNOM LEK, AKTIVITETER OG PROSJEKTER TIL GLEDE FOR ALLE.

For oss betyr dette at:

- Personalet bidrar til at barn får utvikle seg på sin egen måte, ut fra egne forutsetninger.
- Vi velger tema og prosjekt med utgangspunkt i barnas interesse og forskertrang.
- Oppsøker kilder for å finne svar. (f.eks. bøker, internett)
- Ugleklubb (førskolegruppe), aktivitets- og lekegrupper.
- Pedagogisk utviklingsarbeid med felles prosjekt for hele barnehagen. (f.eks. FN-dag, karneval, m.m.)
- Gi barna varierte opplevelser og erfaringer.
- Vi skal fremme demokrati og likestilling, og forebygge og motvirke alle former for diskriminering.

2.4 Barns medvirkning

Barns medvirkning har sitt utspring i FN's BARNEKONVENSJON, og handler om menneskesyn og barns rettigheter som borgere. Barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen. Barn har rett til å uttale seg fritt. Det betyr ikke at barn skal bestemme, men jevnlig bli spurt, hørt og respektert i alle forhold som angår dem. Dette er svært viktig for trivsel og utvikling. Det handler om respekt for egne og andres behov, interesser og ønsker. Barn har ulike uttrykksformer, og i barnehagen skal vi tilrettelegge for barns medvirkning tilpasset barnets alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov.

Mål: BARNA SKAL HA INNFLYTELSE PÅ DET SOM SKJER I HVERDAGEN

For oss betyr dette at:

- Vi skal være lydhøre ovenfor barns ytringer.
- Vi skal utvikle prosjekter og tema med utgangspunkt i barnas interesser og mestring.
- Vi observerer og lytter til barnas lek, fanger deres interesser og lar dette forme barnehagens planer og innhold. (tema/prosjekter)
- Systematisere barnesamtaler og praksisfortellinger, det skal omfatte alle barn.

- Respektere at barn er ulike og støtter dem i å ta egne valg, også med tanke på fellesskapets beste.

Slippe barnas synspunkter til, både i formelle og uformelle læringssituasjoner

2.5 Vennskap og felleskap

Det som går igjen i alle typer undersøkelser, der barn er blitt spurt om hva som er viktigst for dem i barnehagen, er ordene lek og vennskap. Alle barn skal ha en naturlig plass i fellesskapet, der noen trenger å løftes frem, mens andre trenger støtte til å se de andre. I et inkluderende fellesskap har vi respekt for ulikheter og særegenheter. Hvis et barn blir sett på som en ressurs, så blir man en ressurs. Alle er gode til noe.

For oss betyr dette at:

- Vi verner om vennskap der barn naturlig søker sammen
- Har faste lekegrupper der en voksen har en støttende rolle.
- Vi gir barna mestringsopplevelser og alltid ta dem på alvor.
- Vi stoppe og håndtere diskriminering, ekskludering, mobbing, krenkelser og uheldige samspillmønstre.
- Vi gir barna muligheter til å utvikle sin sosiale kompetanse gjennom lek og samspill.
- Vi legger til rette for felles opplevelser, prosjekter og samlinger.

2.6 Mangfold

Barnehagens mangfold skal reflekteres i måten vi arbeider og definerer begrepet på. I barnehagen vår møtes mange kulturer, livssyn og etniske minoriteter. Dette er noe vi er stolte av, det er unikt og har en verdi i forhold til å respektere andre og utvikle toleranse.

Verdier som likestilling, det å ikke diskriminere og gi alle muligheter til vekst og utvikling, står sentralt i hverdagen vår. Barnehagen skal representere et miljø som bygger opp respekt for menneskeverd, og retten til å være forskjellige.

Det å fremme mangfoldet innenfor fellesskapet, skal gi barna ferdigheter innenfor pedagogisk relasjonskompetanse

Mål: ALLE BARN SKAL HA EN NATURLIG DEL I FELLESSKAPET, DER ULIKHETER SKAPER ET MANGFOLD.

For oss betyr dette at:

- Vi skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er.
- Vi skal synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet.
- Bruke mangfold som en ressurs i det pedagogiske arbeidet.
- Bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap.
- Fremme barns nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller
- Vi skal markere, akseptere og dyrke ulikheter

3.0 Barnehagens tema/prosjekt

Om høsten jobber vi med tilknytning og relasjoner, med fokus på rutiner som er med på å skape oversikt og forutsigbarhet for barna, som igjen skaper trygghet.

Barns medvirkning er viktig når vi velger temaer på avdelingene.

Vi bruker god tid på å bli kjent med barna og skape gode relasjoner. I denne perioden ser vi også hvilke interesser de har, hva de er opptatte av og hva de liker, for å kunne bruke det i planleggingen av tema og prosjektarbeid.

Vårt første felles arrangement er KOSEDYRFEST med fokus på følelser. Kosedyr representerer noe som er trygt og godt, og dette ønsker vi å verne om.

I oktober er temaet FN-DAGEN, med undertittel «Å HOLDE HENDER», med utgangspunkt i Barnekonvensjonen og barns rettigheter. I slutten av oktober markerer vi Halloween med en «HUTTETUFEST» med litt grøss og gru i hverdagen, med fokus på glede, lek, spenning, fellesskap og ulike sanseopplevelser.

I januar begynner vi på et prosjektarbeid med et felles tema, som vi avslutter med et fantastisk karneval. Temaet varierer fra år til år, men alltid med utgangspunkt i noe barna har vist spesiell interesse for. Selve innholdet tilpasses den enkelte avdeling.

Vi markerer alltid barnas FØDSELSDAGER. Vi ser på dette som en god anledning til å fremheve hvert enkelt barn. Når man er en del av en gruppe, er det viktig – og ikke minst stort – å få oppmerksomhet kun på seg selv en dag i året. Denne dagen er alt fokus konsentrert om bursdagsbarnet, som da får føle seg ekstra verdifull.

ÅRSJUL:

<u>August:</u>	TRYGG TILKNYTNING	Oppstart nye barn, tilvenning og utvikling av nye grupper på avdelingene.
<u>September:</u>	TRYGG TILKNYTNING	
	KOSEDYRFEST	Vi markerer Verdensdagen for psykisk helse, og holder fest med fokus på følelser og glede.
	FORELDREMØTE	19.september k. 17.30 – 18.30
<u>Oktober:</u>	FN-DAGEN 24.okt.	Tema: «Å HOLDE HENDER»
		Vi fokuserer på barns rettigheter / Barnekonvensjonen, og på alle de ulike kulturene som er representert barnehagen vår. Det blir en internasjonal måned, med FN-markeringen som høydepunkt.
	HUTTETUFEST	Vi lager en skummel, men morsom fest. Fokus på lek, fantasi, fellesskap og glede. En dag full av sanseopplevelser og spenning!
<u>November:</u>		Avdelingsvis tema og advent i slutten av måneden
<u>Desember:</u>	ADVENTSTID	Tema: JULEGLEDE TIL ALLE
		Vi bygger forventninger: baking, gaver og adventsstund på avdelingene hver dag i tiden fram mot jul.
	13. DESEMBER	Luciafest for barn, søsken og foreldre med lysprosesjon ute i mørket, sang og barna kledd i hvitt. Frokost med selvbakte Lussekatter for foreldre på avdelingene.
	NISSEFEST	Med grøt og nissebesøk. Årets høydepunkt! Fellessamling, forventninger, glede, humor, Dans. Og nissen viser frem og leser opp brev og tegninger som han har fått i postkassen sin ute i Langegangen.
	JULESAMLING	For barnehager i Slettebakken kirke. Foreldre er velkommen til å være med

<u>Januar:</u>	PROSJEKTARBEID	Sammen med barna bestemmer vi tema, og jobber med dette fram til karnevalet neste måned. Da blir det karnevals fest, som også markerer avslutningen av temaet.
<u>Februar:</u>	KARNEVAL	Vi har tradisjon for å velge et tema til karnevalet, hvor barna former enkle rekvisitter, som hatter, masker, superhelt kapper og blomsterkranser i forkant.
	FASTELAVN	med boller og fastelavnssris
<u>Mars:</u>	BARNEHAGEDAGEN	Vi markerer den nasjonale barnehagedagen i midten av mars med utstilling, bilder og foreldrekafe.
<u>April:</u>	PÅSKEFROKOST	Siste fredag før påske.
<u>Mai:</u>	17. MAIFEST	med aktiviteter, opptog og leker. Vi går i tog rundt Mannsverk og har eget hornmusikkorkester – dvs. trombone og tromme! Velkommen til å bli med!
<u>Juni:</u>	SOMMERFEST	Avslutning av barnehageåret. Vi inviterer barn og foreldre til kurvfest i samarbeid med FAU. Aktiviteter for barn og ansatte om formiddagen. Om ettermiddagen blir det underholdning av barna for foreldre og søsken, utdeling av permer til førskolebarna, deretter kaffe og kaker m.m. inne på avdelingene.
	BESØKSDAG FOR NYE BARN	

3.1 Fagområder

3.1.1 Språk som basiskompetanse

Kommunikasjon, språk og tekst er et satsningsområde. Alle barn skal få mulighet til å utvikle sine kommunikative evner, uansett alder, morsmål og funksjonsnivå.

I alt samspill i barnehagen er språkutvikling og språkstimulering vektlagt. Vi etablerer lesegrupper (Lesefrø) hvor målet er å stimulere fantasi og språk gjennom barnas aktive deltakelse. Det er når barn er språklig aktive at de lærer språk. Ved å gjennomføre Lesefrø systematisk i hverdagen, vil også skriftspråk og leseretning bli kjent for barna. Tekstskaping, og det å lage egne fortellinger, er en naturlig utvikling i prosjektet. Målet er også at vi skal se igjen språksatsingen i leken, den beste arena for samspill og utforskning av ny tilegnet kunnskap.

Personalet skal:

- Være gode språklige rollemodeller. Den gode samtalen er grunnleggende for all språkutvikling og språkstimulering.
- Legge til rette for rolleleken, som er den beste og viktigste arena for språkstimulering.
- Gi barnet kjennskap til symboler (tall og bokstaver), bruke tekstskaping og historiefortelling (skrive og tegne), samt ord som rimer, leke med ord og tøyseord.
- Bruke digitale hjelpemidler (smartboard) i begrepsinnlæring.
- Se verdien av barn med flerspråklighet og bruke deres kompetanse.
- Bruke rim og regler, sang, musikk og rytmeinstrumenter som en viktig del av språkstimuleringen.

3.1.2 Matematisk kompetanse

Fagområdet handler om å utforske og oppdage, for å hjelpe barnet til å forstå sammenhenger. Det omfatter lekende og undersøkende arbeid med sammenligning, sortering, plassering, orientering, visualisering, former, mønster, tall, telling og måling.

Barna er opptatte av matematikk i hverdagen. Dette må vi stimulere og utvikle: være lydhøre og ta tak i matematiske ytringer som barna kommer med. Målet er at barna skal oppleve glede og mestring i møte med matematikk i barnehagen, og gi dem en grunnleggende begrepsforståelse innenfor fagområdet.

Personalet skal:

- Vekke barnas nysgjerrighet og lyst til å utforske matematiske sammenhenger i hverdagen.
- Tilrettelegge for ulike typer lek som gir barna erfaringer med sand, vann, konstruksjon, ulike størrelser, former og måleenheter.
- Tilby matematiske spill, tradisjonelle med form og antall (f.eks. puslespill), og digitale læringsspill.
- Ha et bevisst forhold til begreper som vi bruker; full/tom, liten/stor, lang/kort, dele på flere.
- Være bevisst på den matematiske læringen i dagliglivet, som f.eks. påkledning (en sko, to sko), borddekking (antall og nok til alle), rydding (sortering og klassifisering).

3.2 Digitale verktøy

Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. I hverdagen bruker vi digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet sammen med barna. Det skal også være en kilde til kommunikasjon og innhenting av kunnskap. Vi er en flerkulturell barnehage, og det er derfor viktig at barna får felles referanser og inspirasjon til lek, aktiviteter, samspill som utgangspunkt for samtaler.

Barnehagen har bærbare PCer på hver avdeling, i tillegg til en smartboard på musikkrommet som brukes av alle avdelinger.

I barnehagehverdagen skal personalet støtte opp om barns læringsprosesser og bruke digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet. Vi skal legge til rette for at barna får utforske, leke, lære og selv skape noe gjennom digitale uttrykksformer. Barna skal få erfaringer med ulike typer digitale verktøy som f.eks. kamera, smartboard, pc og nettbrett. Herunder må vi utvise digital dømmekraft og bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier.

Lenker til nettsider vi bruker sammen med barna:

www.trampoline.no Pedagogiske spill; begrepslæring, språkstimulering, matematikk.

www.miljuskole.no Her finner vi materiell som inspirerer oss til miljøengasjement.

www.nrksuper.no Vi er opptatte av å gi barna felles referanser til lek, språkstimulering, og vi ser aktuelle program for barn. Ikke alle har norske kanaler hjemme.

www.youtube.com Her finner vi musikkvideoer som barna kan danse til, vi ser små filmsnutter og videoer som kan visuelt være med på å gi barna svar på spørsmål. F.eks. Hvordan en rakett skytes opp i verdensrommet? Hvordan spinner edderkoppens spindelvev? Hva skjer når en kylling klekkes?

www.google.no Barna er nysgjerrige av natur og har mange spørsmål. F.eks. Hvordan ser et romskip ut? Hva heter tre / hei/ takk o.l. på ulike språk? Hva er en vulkan? Vi googler og undrer oss sammen med barna.

www.reddbarna.no/rettighetslottet Brukes i forbindelse med FN-dagen for å jobbe i fh. til barns rettigheter. Her kan man blant annet se små videosnutter som tar for seg innholdet i Barnekonvensjonen, lære sanger, se hvordan barn kan ha det i andre land, og mye mer.

4.0 Barnehagen som lærende organisa

4.1 Barnehagens utviklingsarbeid

Dette barnehageåret skal vi jobbe med barnehagens leke – og læringsmiljø.

Utviklingsarbeid handler om å jobbe med barns medvirkning og å arbeide med tema/prosjekt gjennom året.

Gjennom observasjon vil vi undersøke hva barna leker, hvor de leker og hvem de leker sammen med. Er det noen rom som oppfordrer til aktiv lek ev andre typer lek?

Bruke UDIR sin kompetansepakke om lek i barnehagen.

4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging

4.2.1 Dokumentasjon

- Årsplanen gir retning for vårt pedagogiske arbeid. Hvordan vi jobber med årsplanen vises gjennom månedsplanene. I tillegg sender vi ut bilder på Vigilo og henger opp i garderobene.
- Vi bruker observasjon som metode. Personalet observere barnegrupper / enkeltbarn og bruker dette på avdelingsmøter.
- Vi bruker UDIR sin kompetansepakke om lek i barnehagen.

4.2.2 Vurdering

- Vi evaluerer det pedagogiske arbeidet på avdelingsmøter, pedagogiske ledermøter og planleggingsdager / personalmøter. Da drøfter vi ulike caser / problemstillinger og vurderer etablert praksis.
- Hvert barn blir ivaretatt der vi reflekterer rundt det psykososiale miljøet på avdelingen. Er det noen barn som faller utenfor / som ikke blir involvert i leken? Hvilke tiltak må vi da sette inn.
- Årsplan evalueres hvert år sammen med hele personalgruppen.

4.2.3 Oppfølging

- I vår vurderingsarbeid har vi tett oppfølging fra etat for barnehagen i form av dialogmøter. Her diskuterer vi metodevalg, kunnskapsinnhenting og funn. Bevaringsområder og utviklingsområder diskuteres sammen med ledergruppen, foreldrerepresentanter, områdeleder og fagrådgiver. PPS kan inviteres inn hvis ønskelig.
- Sørger for progresjon gjennom bevisst bruk av materialer, bøker, verktøy og utstyr.

4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet

Barns rett til medvirkning i egen hverdag er nedfelt i Rammeplan for barnehagen. Barns medvirkning er alltid utgangspunkt for arbeidet vårt. Vi skal være lydhøre for barnas synspunkter og tenke barnas beste i alle valg. Foreldremedvirkningen kan foregå på mange plan i barnehagen. For å skape et godt grunnlag for medvirkning er det viktig at relasjonen mellom foreldrene og de ansatte er god. Med god relasjon og god kommunikasjon rundt barnet vil vi som ansatte få god kjennskap til og kunnskap om verden rundt barnet. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling. Foreldresamarbeidet skal skje både på individnivå, med foreldrene til hvert enkelt barn, og på gruppenivå. På individnivå legger vi til rette for at foreldrene og barnehagen jevnlig kan utveksle observasjoner og vurderinger knyttet til enkeltbarnets helse, trivsel, erfaringer, utvikling og læring. På gruppenivå har vi et samarbeidsutvalg der foreldrene kan komme med innspill til arbeidet. Andre arenaer kan være foreldremøter og ulike markeringer i barnehagen.

Del to

I. Barnesyn og læringssyn

BARNESYN

Vi bygger vårt barnesyn på innsikter fra ulike fag; pedagogikk, psykologi, antropologi og sosiologi, som alle rommer et subjektsyn på barn. Det vil si at vi ser på barn som medmennesker, med rett til medvirkning i eget liv (human beings), i motsetning til den tidligere dominerende objektiviseringen av barn, der barna skulle påvirkes og formes (human becomings).

Teoriforankringen vår ligger i en kommunikasjonsteoretisk retning innen psykologien. Den handler om hvordan *læring, vekst og utvikling* skjer i samspill mellom deler av en helhet, og at ingenting kan sees isolert. Rammeplan for barnehager slår fast at barnehagene skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. For oss innebærer denne tankegangen at det vi gjør på et område, får konsekvenser på andre områder.

Vårt barnesyn er godt forankret i FNs barnekonvensjon. Den er innlemmet i norsk lov fra 2003, og vi ser den røde tråden fra denne, via *Lov om barnehager med forskrifter*, til *Rammeplan for barnehager* og til Bergen kommunes *Kvalitetsutviklingsplan* «Sammen for kvalitet».

Vi er opptatte av å skille mellom LIKHET og LIKEVERD. Vi er alle *likeverdige*, men ikke *like*. For å hjelpe barn i deres utvikling, må vi derfor behandle dem ulikt. Vi ser at jo mer forskjellig barn utvikler seg til å bli, og jo mer vi kan bidra til at de finner sin identitet/ egenart, jo bedre fungerer de sammen i en gruppe.

Når vi sier at vi ser barn som subjekter, gir det også utfordringer i forhold til voksenrollen. Vi må ta ansvar for å møte barnets perspektiv og opplevelser med både omsorg og utfordringer. Vi må justere oss etter det enkelte barn, og derfra velge veien videre. Å gå i dialog med barnet, betyr for oss at vi ikke har bestemt oss for noe svar på forhånd.

Anerkjennelse, definert som noe annet enn ros / positiv feedback, er et begrep vi jobber mye med, ved å definere det sammen i personalgruppa, og deretter jobbe oss inn mot hvordan vi kan omsette dette til praksis. Det handler om likeverd og en holdning til medmennesker.

Vi er opptatte av å lage rammer for barna (grensesetting), særlig i forhold til hvordan vi skal være mot hverandre. Vi fokuserer da alltid på handlingen til barnet, og ikke barnet selv. Det at barn får medvirke, betyr ikke at de skal få bestemme, eller styre seg selv. Men at de har rett til å bli hørt og tatt på alvor i saker som angår dem. Blant annet ser vi på barnas interesser/evner/anlegg når vi velger tema for prosjektarbeid.

Barns individuelle og sosiale utvikling skjer parallelt; går hånd i hånd. Vi tenker at barna er heldige som får lov til å være deltakere i et slikt fellesskap vi har i barnehagen, der de i et forutsigbart og trygt miljø, med tette relasjoner til alle rundt seg, får lære seg å se de andre, utvikle seg sammen med andre, og i samspill justere seg og korrigere egen atferd.

En del av vår helhetstenkning omkring barn og deres utvikling, er ønske om å bidra til å utvikle demokratiske mennesker. Vår subjekttenkning, og handling ut ifra denne, er derfor helt grunnleggende.

LÆRINGSSYN

Når vi snakker om læring, tenker vi på:

- individuell
- sosialt
- de syv fagområdene i Rammeplanen
- tverrfaglige prosjekter
- livsmestring (se hele livsløpet)

Samfunnsmandatet vårt inneholder krav om at vi skal gi et tilbud av høy kvalitet, som er tilpasset barnas behov, der de får utvikle seg og lære. Her er trivsel et nøkkelord, også samarbeid og samhandling med andre. Vi skal legge grunnlaget for videre danning og støtte det enkelte barnet til å utvikle sitt potensiale. Vi har tradisjoner for å bygge på mestring, med utgangspunkt i interesser og barnas initiativ.

Barnehagen jobber med FØR-skoleaktiviteter, for at barna skal oppleve en god sammenheng mellom barnehage og skole, og å få et positivt møte med skolen når den tid kommer. Da er kjennskap til begreper (språklige, matematiske og relasjonelle) viktig, evne til å reflektere, stille spørsmål samt det å arbeide sammen med andre. Arbeidsformene våre er tverrfaglige prosjektarbeid.

Barn lærer først og fremst gjennom egne opplevelser og erfaringer, med utgangspunkt i hvordan de selv opplever verden. Barn lærer når innholdet gir mening for dem. De trenger tid og ro til å gruble, fantasere, filosofere og utforske. Vi må unngå å gi dem våre egne løsninger, men tenke at de klarer å løse oppgaver på sin egen måte. Vi må tåle det ufullkomne og det som ikke stemmer med våre tanker og ideer. Å sette opp for mange og strenge regler og grenser vil virke mot sin hensikt, det gir ikke grobunn for å utfordre barn til å tenke selv.

Også her fokuserer vi på det relasjonelle, ingen læring er mulig uten gode relasjoner. Formålsparagrafen til barnehager framhever at vi blant annet skal jobbe med solidaritet, likestilling, likeverd, tillit og trygghet.

II. Pedagogisk relasjonskompetanse

Pedagogisk relasjonskompetanse handler om de ansattes formelle kompetanse, verdier og holdninger, om valg av innhold og aktiviteter, personalets læringssyn, barnesyn og evne til å forstå og sette seg inn i barnas egne perspektiv. Det handler også om å forstå barnehagens samfunnsmandat.

Vi jobber målrettet med dette temaet, blant annet ved å diskutere og reflektere rundt det i personalgruppen. Dette gir økt kunnskap og bevissthet for oss ansatte, også i forhold til profesjonsbevissthet. Vi jobber med å sette ord på hvordan vi skal få omgjort teori til praktisk handling, og bevissthet rundt at kvaliteten på dette området er en forutsetning for å skape et godt grunnlag for livslang læring.

Vi har alltid barnas beste som utgangspunkt og i fokus. Bergen kommunes verdier i barnehager er formulert gjennom nøkkelbegrepene: «se barnet», «varme» og

«inkluderende». Med barns medvirkning som utgangspunkt planlegger vi tema og innhold for barnehageåret.

Pedagogisk relasjonskompetanse handler om å evne og ta ansvar for relasjoner, evne til å se andre, og anerkjenne dem, bevissthet rundt egen rolle, eget bidrag og påvirkning i samspillet.

Samarbeid er en viktig sosial ferdighet, og det beste er å samarbeide fordi man ønsker det. Det viser seg at vi fungerer bedre som individer og samfunnsmennesker, og at vi samarbeider bedre om vi får til dette, fordi vi handler ut fra en indre overbevisning, og ikke ytre krav.

Gode relasjoner i barnehagen vil legge det beste grunnlaget for regulering av egen atferd og for å støtte samspillet mellom barna. Det vil gi det beste grunnlaget for trygghet, utforskning og livsmestring.

III. Danning gjennom omsorg, lek og læring

Danning er en livslang prosess, som blant annet handler om å utvikle evne til å reflektere over egne handlinger og væremåter. Danning skjer i samspill med omgivelsene, og er en del av prosessen med å forberede barnet til møte med samfunnet på alle områder. Vi har definert begrepet som: *Å være på vei*.

Det viktigste i et barns liv er god omsorg. Barn har rett til omsorg, og vi voksne i barnehagen har plikt og ansvar til å gi god omsorg. Med omsorg menes primært støtte, trøst og hjelp, men hovedsakelig er det å se og lytte til barnet, slik barnet er; den beste formen for omsorg. (Ta barn på alvor).

Danning omhandler også kunnskap om samfunnet og den verden vi lever i. Grunnlaget legges i tidlig barndom, og målet er at barna skal få kjennskap til demokratiske prinsipper.

Danning handler om egne valg, evne til selvstendig tenking, demokrati, toleranse og barns medvirkning. Vi skal tilegne oss, utvikle og beherske de verdier, holdninger og kunnskap som samfunnet ser på som verdifulle.

Både læring og danning er livslange prosesser, som involverer barna i det de starter i barnehagen. De skal medvirke aktivt selv i denne prosessen, og derfor setter vi barns medvirkning og det å ta egne valg til felleskapets beste på dagsordenen.

IV. Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold

Progresjon i barnehagens pedagogiske utviklingsarbeid, sikrer at alle barn utvikler seg og tilegner seg nye ferdigheter. Barn skal oppleve mestring og utvikle ny kunnskap gjennom nye opplevelser og erfaringer. Barnehagen skal bidra til at barna får mestringsopplevelser og samtidig få noe å strekke seg etter. Nye impulser og opplevelser gjør livet rikere og skaper i seg selv progresjon. Sammenkoblinger av opplevelser, erfaringer og refleksjoner fører til at barna oppdager sammenhenger og skaper forståelse om verden rundt seg.

De fleste barn starter i barnehagen når de er 1 år gamle, men hvert barn er unikt og utvikler seg i ulikt tempo. Vi skal tilrettelegge for aktiviteter for alle barn, og gi dem ulike utfordringer tilpasset alder, forutsetninger og behov.

V. Overganger

a. Tilvenning i barnehagen

Med den tradisjonelle tilvenningen erfarte vi at vi ikke får den nødvendige tiden til å etablere oss som sikker havn eller trygg base for det enkelte barn. Hovedoppgaven for barnehagen i oppstarten må derfor være å organisere tilvenningen på en slik måte at barnet kan oppnå en sekundær tilknytning, det vil si utvikle en trygg tilknytning til en ny voksen i barnehagen. Personalet må få den nødvendige tiden til å lære barnet å kjenne, slik at han eller hun klarer å roe og trøste barnet. I tillegg må barnet få den nødvendige tiden til å bli kjent med personalet slik at det kan ta imot trøsten, bli rolig og kunne bruke tiden sin på lek og utforskning. Et godt samarbeid er avgjørende i denne perioden.

Vi ønsker at barna har med seg smokk, kosedyr, koseklut/teppe, ja alt som kan bidra til at barnet får en trygg og god tilvenning. For barnet representerer dette symboler som minner om mamma, pappa, hjemme, og vi kaller det overgangsobjekter.

I forkant av barnehagestart vil foreldre få skriftlig informasjon angående oppstart og tilvenning. Vi inviterer også til en besøksdag før barna begynner i barnehagen. Dette er som oftest i løpet av juni mnd. Selv om det i utgangspunktet er satt av tre dager for tilvenning, vil dette variere etter barnets behov. Foreldre og personalet må samarbeide om tidsrammen i tilvenningstiden, og hvor lang tid foreldre har fri i forhold til jobb.

Det er avgjørende at foreldre alltid sier farvel til barnet før de går. Å snike seg bort kan føles smart der og da, men vil på sikt føre til uforutsigbarhet og gjøre barnet utrygt. Det at barnet gråter når mamma eller pappa går, er en sunn reaksjon og viser at det er tette bånd. Kontaktpersonen vil gi barnet rikelig med omsorg, og snakke med barnet om mamma og pappa. Vi har lav terskel for å ringe foreldre i tilvenningstiden, også for å fortelle at alt går bra! Foreldre kan også ringe avdelingen, når de måtte ha behov for det.

I løpet av de to-tre første ukene vil foreldre bli tilbudt en oppstartsamtale. Det er pedagogisk leder som gjennomfører samtalen, og foreldre vil på forhånd få informasjon om hva samtalen omhandler.

b. Overganger og sammenheng innad i barnehagen

Vi har etablert gode rutiner for overgang til annen avdeling innad i barnehagen. Det settes av god tid sånn at barnet gradvis får bli kjent med det nye. Gjerne korte, men hyppige besøk. Og hvis mulig flytter vi flere barn samtidig.

I løpet av barnehageåret er det både fellessamlinger og andre felles arrangementer, som gjør at barn og voksne på tvers av avdelingene blir kjent med hverandre. Kjente rutiner, og for eksempel sanger, eventyr og bøker vil også være med på å skape en sammenheng for barnet i overgangen mellom avdelingene.

c. Samarbeid og sammenheng med skolen

Barnehagen er en del av barns helhetlige læringsløp. Skolen og SFO skal bygge videre på det fundamentet som barna har med seg fra barnehagen.

Førskolebarna har gjerne ulik fartstid i barnehagen vår, men det som er felles for alle er at de det siste året før skolestart er med i *Ugleklubben*. Dette er navnet på barnehagens førskolegruppe, og består av alle skolestarterne. Navnet på *Ugleklubben* oppstod for mange år siden: de barna som hadde gått lenge i barnehagen var blitt like kloke som ugler, med all sin erfaring og kunnskap. Det knytter seg store forventninger til å gå i *Ugleklubben*. Dette har status, og barna gleder seg til å bli en del av det gode fellesskapet som hvert år oppstår her. Det dannes en helt ny gruppe når man samler alle barna som er født samme år. Det vil være stor variasjon i språklige ferdigheter og generell modning hos de eldste barna. Uansett bakgrunn, er målet at *Ugleklubben* skal være en felles arena for de eldste barna, hvor det sosiale, språk- og matematikkleker står i sentrum.

Barna fra Mannsverk barnehage begynner på ulike skoler. Vi samarbeider med skolene i nærområdet.

I løpet av våren innkaller skolene til et samarbeidsmøte hvor vi utveksler informasjon om hvilke metoder og praksis vi arbeider etter i barnehagen, og barnas forventninger til skolestart. Noen av skolene i nærmiljøet kommer hver vår på besøk i barnehagen for å hilse på de kommende førsteklassingene, og samtlige skoler inviterer førskolebarna til besøksdag på sin skole.

VI. Foreldremedvirkning

Det er lovfestet at det skal være et nært samarbeid mellom hjem og barnehage. Et godt samarbeid rundt det enkelte barn, barngruppen og innholdet i barnehagen er essensielt for barnas trivsel og utvikling. Samarbeidet rundt barnet skal preges av respekt og hva som er til barnets beste. Barnehagen skal tilrettelegge for at vi sammen arbeider for hva som er til det beste for barnet, og sikrer et godt samarbeid. Barnehagen skal være en arena hvor foreldre møtes og vennskap og relasjoner dannes.

For å sikre et tett samarbeid mellom barnehage og hjem skal vi:

- Sammen med foreldre tilrettelegge for at barna får formidlet egne opplevelser og fortellinger.
- Ta kontakt med foreldre dersom barnet i løpet av dagen virker sykt eller uopplagt. Vi har lav terskel for å ringe dersom det er noe med barnet. Det er de foresatte som har ansvaret og må ta avgjørelsene.
- Informere foreldre om meldeplikt til Barnevernstjeneste (første foreldresamtale)
- Tilby 1-2 foreldresamtaler hvert år og ellers ved behov. (Oppstart, og i oktober/november, samt vårsemester)
- Arrangere foreldremøter med rom for innspill og problemstillinger. Ofte er det fokus på samarbeid, forventninger og rammer.

- Maile månedsplaner og generell informasjon.
- Invitere til uformelle fora som foreldrekaffe og fester.
- På foreldremøter: velge representanter til Samarbeidsutvalg (SU)
- Innkalle til SU-møter (ca.2 møter per år) og tilrettelegge for FAU-møter.
- Samarbeide med SU i forhold til barnehagens innhold.

VII. Bærekraftig utvikling

Verden står overfor store utfordringer med hensyn til biologisk mangfold og vi har en viktig rolle i dette arbeidet. Bevisstheten rundt dette starter i barnehagen og målet er et mer bærekraftig samfunn i fremtiden. Kunnskap om naturen er helt grunnleggende for dette og vi må begynne i det små og nære.

«Barns måte å engasjere seg i naturen handler først og fremst om forventningsfull interesse for organismer i nærområdet» (C. Caiman)

Fasinasjonen for småkryp og insekter starter med de aller yngste barna. Lille Petter Edderkopp er engasjerende, skummel og spennende - den fenger år etter år. Det samme gjelder boken «Den lille larven Aldrimett». Vi synger og forteller, har konkreter i vindu og i taket – og plutselig finner vi den: sprell levende. Interessen for å oppdage småkryp, fange, studere, for så å slippe dem fri, er helt sentral hos små barn. Det å starte med engasjementet for biologisk mangfold og studere naturvitenskap – er kanskje den beste måten å støtte opp om barnas naturlige interesse.

Barns utforskning minner om hvordan biologer jobber med å systematisere naturen. Først fokuseres det på form, utseende og bevegelser. Senere kan dette føre til en forståelse for mer komplekse sammenhenger i naturen. Vi skal tilby barna spennende læringsmiljøer og oppsøke naturen, og vi skal lære barna å ta vare på den. Det er vår oppgave å være aktive lyttere og stille gode spørsmål. Personalet skal ha en tilbaketrukket rolle under barns utforskning. Fokus og interesse opprettholdes uten at de voksne tar over, men sammen kan en finne bånd som knyttes sammen i økosystemet.

Mål : **TA VARE PÅ MILJØET RUNDT OSS.**

Tema i løpet av året:

- Gi barna oppgaver med såing, planting, vanning og mating, slik at de lærer å ta ansvar.
- Fokus på: Hvor kommer maten fra?
- Resirkulering av avfall - kildesortering
- Bevissthet om forbruk og matsvinn
- Hva lever i havet?
- Dyr og insekter

VIII. Psykososialt barnehagemiljø

Det er forankret i Barnehageloven at alle barn har rett til et trygt og godt barnehagemiljø. I dette ligger det at alle ansatte i barnehagen er forpliktet til å gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for krenkelser, og videre at barnehagen skal jobbe forebyggende for å skape et varmt og inkluderende fellesskap.

Under plikten til å sikre at barn og unge har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø, følger det fire delplikter:

- plikten til å følge med
- plikten til å melde
- plikten til å undersøke
- plikten til å sette inn egnede tiltak

Arbeidet med det psykososiale barnehagemiljøet er et kontinuerlig arbeid som er retningsgivende for barnehagens kvalitetsutviklingsarbeid og grunnleggende for alt vi gjør i barnehagen, både i samspill med barna, samarbeid med foreldre og innad i personalgruppen.

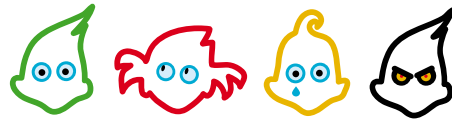
Barnehagen har en lokal handlingsplan for å sikre systematikk i arbeidet med det psykososiale barnehagemiljøet. Handlingsplanen gjennomgås i personalgruppen årlig.

Det psykososiale barnehagemiljøet er videre tema på foreldremøte, foreldresamtaler og i SU ved oppstart av hvert barnehageår.

IX. Barns seksuelle helse

Plan for seksuell helse, seksualopplysning og seksualitetsopplæring ble vedtatt av bystyret i april 2019, og er utarbeidet med formål om å sikre en helhetlig innsats for å styrke barn og unges seksuelle helse. Planen peker blant annet på barnehagen som en viktig arena for å sikre kunnskap og nødvendig kompetanse om kropp og seksualitet. Slik kan barnehagen styrke barnas begrepsapparat og danne grunnlag for positive holdninger knyttet til selvfølelse, identitet, egenverd, kropp, følelser og grenser. Videre skapes åpenhet og respekt for mangfold og variasjoner i familieformer og kjønnsuttrykk, noe som kan bidra til å forebygge fordommer og diskriminering.

Grunnlaget for god seksuell helse legges allerede tidlig i småbarnsalder. Bevissthet knyttet til barns seksuelle utvikling og kunnskap om hvordan denne kan komme til uttrykk i lek og atferd, er viktig for å kunne møte dette på en konstruktiv måte. Siden barnehagepersonale og foreldre har et felles ansvar for å ivareta barnets trivsel og utvikling, er det naturlig at barns seksuelle helse også er tema både i foreldresamtaler og på foreldremøter.

Mannsverk barnehage

Mannsverk 8

5094 Bergen

E-post: mannsverk.barnehage@bergen.kommune.no

<https://www.bergen.kommune.no/omkommunen/avdelinger/mannsverk-barnehage>

**BERGEN
KOMMUNE**